

Studentdeportasjon

Historie og historier

Av *Tore Gjelsvik,*
Norsk Polarinstitutt

Aftenposten har 17. november et intervju med to svenske pressemenn, Dag Sandstrøm og Bengt Jerneck, om deres liv og bedrifter i Norge under den tyske okkupasjon. Artikkelen er forsynt med en fet, seksspaltet overskrift: «Avslørte student-deportasjonen».

Aftenpostens medarbeider er formodentlig av en årgang som selv ikke har opplevet krigen, og kan ikke bebreides for det. Men han kan bebreides for ikke å ta en sjekk på gehalten av det som berettes fra en tid som ligger 50 år tilbake i tiden. Hadde han det gjort, ville han ha oppdaget at arrestasjonen av studentene fant sted 30. november 1943, og at det allerede i parolen fra Hjemmefronten til studentene utsendt om morgenen samme dag ble gitt opplysning om at studentene ville bli deportert. Til overmål fortalte politigeneral Pedies i en tale til de arresterte studenter samme dag at de skulle sendes til Tyskland.

Journalist Dag Sandstrøm som beretter om «avsløringen», kan fortelle at den skjedde «en beksvart kveld i 1944» på Oslo havn, der han slapp gjennom sperringene som svensk presseman, og deretter kunne avsløre deportasjon for en flokk pårørende av studentene som sto utenfor. Den norske presseman som beretter dette, burde spurt seg selv om hvorfor de pårørende var møtt frem der og da!

Til gagns avslører Dag Sandstrøm sine feilerindringer når han beretter om et intervju med Quisling i 1944, der han forelegger føreren rykter om at Universitetet skulle stenges. Da hadde Universitetet vært stengt i flere måneder.

Artikkelen gir forøvrig et interes-

sant og tankevekkende bilde av de to svenske pressefolks privilegerte liv på Grand Hotel i den okkuperte og ribbete norske hovedstad, i daglig kontakt med okkupasjonsmaktens representanter og NS-koryfeene, og godt beskyttet av sitt lands nøytralitet.

Jeg håper ikke at leserne tror at dagliglivet artet seg på samme måte for alminnelige nordmenn. Vi hadde nok heller ikke inntrykk av at de representanter for okkupasjonsmakten vi møtte var utpreget joviale. Og de nordmenn som fikk Terbovens jernhæl på sin nakke, deler neppe Dag Sandstrøm syn på ham som en «jækla snygg fyr».